

Sayı : 10-11

Sene : 1979 - 1980

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TARİH ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

EDEBİYAT FAKÜLTESİ MATBAASI
İSTANBUL — 1981

ŞEHİNŞÂH'IN OĞLU ŞEREFEDDİN İSHAK HAKKINDA BİR KİTÂBE

Şehabettin Tekindağ

Umûmiyetle Anadolu Selçuklu Sultam I. Rükneddin Mes'ud (öl. 1156)'un oğlu olup, babasının ölümünden sonra Ankara, Çankırı ve Kastamonu vâililiğinde bulunan Şehinşâh (= Şâhân-Şâh)¹ in oğullarına dâir kaynaklarda veya kitâbelerde bir kayıd yoktur. Kaynaklarda daha ziyâde büyük kardeşi II. İzzeddin Kılıç Arslan (1156-1192)'in oğulları bahis konusudur. Halbuki, Şehinşâh'ın yedi oğlu olup, bunlar Kılıç Arslan'ın Malatya seferinde esir düşmüşler, Halep ve Şam Atabeyi Nureddin Mahmud (=el-Âdil)'un (öl. 1174) da delâletiyle geri istenmelerine rağmen, Kılıç Arslan bunları iâde etmemiş, hattâ, kararını belirtmek maksadiyle bunlardan birisini öldürüp Şehinşâh'a göndermiştir².

Bu çocuklar, muhtemelen, babaları Nizâmeddin Yağıbasan (öl. 1164)'in ölümünden sonra Selçukluların hizmetine giren Daniş-

1 Şehinşâh, önceleri «sevgili bir evlâd gibi» (bk. *Urfah Mateos Vekayinâmesi*, 952-1136 ve *Papas Grégor'un Zeyli*, 1137-1163, trc. H. Andreasyan, Ankara 1962, s. 313) ağabeyisi Kılıç Arslan'a itaat etti ise de, sonradan onun ortanca kardeşini öldürmesi üzerine Ankara ve Çankırı kalelerine kaçmış ve kardeşine bir daha görünmemiştir (bk. *Urfah Mateos, Aynı eser.*, s. 313). Bununla beraber, Danişmendli Yağıbasan'ın damadı olan Şehinşâh, Danişmendli Zünnun ile birlikde, önce Nureddin Mahmud'a ilticâ etmiş, sonra da ağabeyisine karşı yürüyen Manuel Comnène'in tarafını tutmuş (1159), Kılıç Arslan topraklarını zapt edince de Manuel'in yanına sığınmıştır (1175).

2 Bk. O. Turan, *Kılıç Arslan, İslâm Ansiklopedisi*, VI, 691.

mendli şehâdeler gibi³, resmî görevlere atanmışlardır. İşte bunlardan biri olan Şerefeddin İshak'a âid bir kitâbe bugün Konya'da İzzet Koyunoğlu Kütüphânesinin bahçesinde bulunmaktadır. Konya surlarının tâmiri sırasında bir burcun onarılmasında rol oynayan bu emirin ismi yazılı kitâbenin en üstünde «*Sultânî*» lâkabı ve Selçuklu armasının altında da : «*Şerefeddin İshak b. Şehinşâh*» adı açıkca okunmaktadır :

3 Nitekim, Selçukluların hizmetine girip Emîrül-ümerâ (= Beylerbeyi)hğa yükselen emirler gibi, bizzat Nizâmeddin Yağıbasan'm Muzafferüddin Mahmud, Zahirüddin-ili ve Bedreddin Yusuf adlarındaki oğulları da, uç-beyleri olarak, I. Gıyâseddin Keyhusrev (öl. 1211) ve I. İzzeddin Keykâvus (öl. 1220) zamanlarında önemli roller oynamışlardır, bk. İbn Bibî, *el-Evâmîrül-Alâ'yye*, nşr. A.S. Erzi, Tıbbıbasım, Ankara 1956, s. 76 v.d.; ayn. müel., *Muhtasar Selçuknâme*, nşr. M. Th. Houtsma, Leiden 1902, III, 62, 65, 99, 100, 106, 171; trc : Yazıcı-zâde Ali, nşr. M. Th. Houtsma, IV, 24, 40, 44, 75. Ayr. bk. Kerimüddin Mahmud, Zahirüddin Keyhusrev (öl. 1211) ve I. İzzeddin Keykâvus (öl. 1220) (*Evlâd-ı Yağıbasân*).